

Een spoor van herkenning

Een spoor van herkenning

Ghislaine Frison

Derde druk

©2019 Ghislaine Frison

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit verhaal is fictief. Elke gelijkenis met bestaande personen, situaties, namen of activiteiten berust op louter toeval.

Schrijver: Ghislaine Frison

Coverontwerp: Ghislaine Frison

ISBN: 9789402171778

PROLOOG

'Tjoh heh' riep hij terwijl ik de autodeur dicht sloeg. Toen reed hij weg. Het was vroeg in de ochtend. Spitsuur. De bewolking hing stevig en zwaar in de lucht, zodat de zon geen kans had om zich te laten zien.

Ik stond aan de rand van het stationsplein in Zwolle en keek mijn lift na. Er warrelde een lok voor mijn ogen, die ik lichtelijk geïrriteerd terug stopte achter mijn oren.

'We zijn er bijna, Frank' zei ik zacht. Frank reageerde niet. Ik hoorde anderen, maar luisterde er niet naar. Plotseling schoten een paar kraaien de lucht in vanuit een van de bomen tegenover me. Ze klapwiekten voorbij en ik boog automatisch mijn hoofd. Ik verstarde door hun geluid, maar herpakte me snel.

Bij de rotonde aan de andere kant van het plein zag ik mensen wachten op hun oversteek. Sommigen hadden een verveelde blik in hun ogen, anderen oogden ongeduldig of slaperig, met in hun handen een aktetas of koffertje.

Ik zag Thorbecke. Hij keek vanaf zijn sokkel op hen neer.

Zodra de auto's vaart minderden en stopten, kwam de menigte in beweging als één lange rups. Een enkeling versnelde zijn pas en maakte zich los van de groep. De reis voortzettend met een gejaagde blik in de ogen, te laat opgestaan en humeurig door het besef alweer slachtoffer te zijn van het tekort aan zelfdiscipline. Op de fiets passeerde een groep studenten, sommigen met een wazige blik, anderen druk pratend en lachend met een wolk van energie om zich heen: de ochtendmensen. En dan de moeders; bepakt en bezakt met kinderen en rugtasjes voor- en achterop, bakfietsen gevuld met kroost en zelfs een enkele fietskar. Ik keek naar ze, naar al die mensen. Zou ze hier ook weleens lopen?

Ineens toeterde een auto achter me. Ik schrok op uit mijn overpeinzingen en zag dat ik de straat was opgelopen.

'Kijk uit je doppen!' riep de man uit zijn raampje terwijl hij me passeerde. Hij irriteerde me meteen.

'Opgefokt zwijn' mompelde ik, en ik stak mijn middelvinger op. Daar. Niemand hoefde naar me te roepen. De afgelopen jaren had ik geleerd om mijn mannetje te staan. Ze hoefden me niets wijs te maken. Meteen van je afbijten, dat was het beste. Zodat ze gelijk wisten waar ze aan toe waren. Dan lieten ze je verder wel met rust.

Ik wist wat me te doen stond. Ik had lange tijd gehad om na te denken en in die tijd raakte ik meer en meer overtuigd van de reden dat ik nog hier op deze aardbol rondliep.

'Goed, Frank. Daar gaan we dan.' Ik snoof de frisse ochtendlucht op en zuchtte diep. Het werd weer rustig in mijn hoofd.

Vervolgens liep ik het plein op richting het station. Ik passeerde een ouder echtpaar en drie studenten die even verbaasd opkeken van hun telefoon toen ik voorbij liep.

Ik probeerde geen aandacht aan ze te schenken. Ik schudde mijn hoofd en knipperde nerveus met mijn ogen. Focussen nu, niet afgeleid raken.

Op het perron checkte ik de borden terwijl de Sprinter net vaart minderde. Daar stond het: Delingen. Snel stapte ik in, mijn koffer stevig in mijn hand, en zocht een zitplaats waar ik me rustig kon voorbereiden op het laatste deel van mijn reis.

1

De kerkklok van Leeze was al jaren niet meer actief. Zodoende was het altijd twaalf uur. Iedereen wist dat. Niemand uit het Overijsselse dorp keek nog naar de kerkklok om de tijd af te lezen. Als er een paar fietsers neerstreken op het terras van het dorpscafé voor een kopje koffie of een koud biertje, ontstond er nog weleens verwarring en hilariteit. Dan kwamen de horloges en mobiele telefoons tevoorschijn waarna vervolgens Sjors, de café-eigenaar, werd aangesproken over het feit dat de klok stilstond.

Dat was het moment waarop Sjors, helemaal in zijn element, groots en met een geheimzinnige blik in zijn ogen het verhaal over de klok uit de doeken deed, door de jaren heen enigszins aangepast en overtrokken om de gasten nog meer te boeien. En dat werkte altijd. Ze hingen stuk voor stuk aan zijn lippen. Niet alleen door het bizarre verhaal maar ook door het charisma van Sjors. Hij was zo iemand waar mensen naar omkeken als ze hem voorbij liepen. Hij zag er goed uit – niet heel knap – maar gewoon goed verzorgd. Zijn charme hing als een warme deken om zijn schouders. Iedereen, man of vrouw, werd erdoor geraakt. En hij kon ongelooflijk spannend vertellen.

Hij prikkelde de nieuwsgierigheid van de bezoekers wanneer hij ze trakteerde op een stukje van het verhaal. Er volgde gelach en ongeloof en vervolgens werd er nog een rondje besteld en soms nog een en daarmee had Sjors zijn doel bereikt. Het was absoluut een animator, die Sjors, maar bovenal een ondernemer. Er moest tenslotte wel brood op de plank komen.

Een aantal jaren geleden hadden plaatselijke ondernemers geld ingezameld om de klok te laten maken. Diverse specialisten waren erbij geroepen, maar niemand kreeg de wijzers weer in beweging. Alles leek te werken en in orde, maar om een of andere onverklaarbare reden bleef de klok stil. Voor Sjors een uitgelezen kans om zijn bezoekers van buitenaf te trakteren op een mooi verhaal.

En het was ook, zij het deels, echt gebeurd. Tijdens de oorlog was de kerk in Leeze bezet en werd niemand van de plaatselijke bevolking toegelaten. Twee dagen na de bezetting, op 14 mei, luidde de klok voor het laatst om twaalf uur. Toen werd het stil. De pastoor was onvindbaar. Het dorp gonsde van de geruchten over wat er met de man was gebeurd.

Nadat de bezetters waren verdwenen en de koster poolshoogte ging nemen om te kijken wat er over was van de kerkelijke bezittingen en het inventaris, stuitte hij op een bijzondere vondst. Een ingelijste foto van de kerk stond in een hoek naast het altaar. Deze had er voorheen nooit gestaan. Het was een dikke, zware lijst en de koster was eigenlijk verbaasd dat hij deze nooit eerder had gezien. Hij pakte de foto op en wist al voordat hij de lijst eraf haalde dat hij iets zou ontdekken. De man maakte met trillende en licht bezwete handen de klemmen voorzichtig los. Binnenin het raamwerk van de lijst zat een envelop. Een dikke envelop. Nu was de koster een waardig man. Een keurige brave burger. En omdat hij voelde dat de envelop in zijn handen een belangrijke inhoud bevatte, aarzelde hij geen moment en nam de envelop mee naar de burgemeester. Samen hebben zij de inhoud bekeken.

Dit was overigens het moment waarop Sjors zijn gasten een voor een aankeek en bewust een pauze moment inlaste; hij liet nog net geen tromgeroffel horen. Zijn toehoorders lieten zich meeslepen in het spel en schoven gefascineerd naar het puntje van hun stoel.

In de envelop zat het spaargeld van de kerk met een brief in het handschrift van de oude pastoor. Hij had zijn voorbereidingen

getroffen voordat de bezetters het dorp bereikten. Via de radio hoorde hij dat zij niet ver meer waren. Hij was naar de kluis gelopen om het geld veilig te stellen. De slimme pastoor besloot de fotolijst te gebruiken, omdat deze geen grote materiele waarde had en waarschijnlijk door de bezetters als onbelangrijk zou worden gezien. Hij bleek gelijk te krijgen. Alle kastjes en bekers en vazen waren binnenstebuiten gekeerd of meegenomen. Alleen de lijst was onaangeroerd blijven staan.

Maar wat had dat te maken met het staken van de kerkklok? Dit was voor Sjors altijd het tweede pauzemomentje. Hij liep dan weg met de mededeling dat hij er zo meteen op terug kwam. Op zijn gezicht een uitdrukking die verried dat het de moeite waard was wat er nog kwam. Ondertussen bediende hij andere mensen of ging hij binnen even “iets belangrijks” doen. De gasten bestelden snel een extra rondje, zodat de kastelein weer bij hen aan het tafeltje kwam. En Sjors voldeed aan hun verwachting.

In de brief schreef de pastoor verder nog dat hij vreesde voor diefstal van de kerkklokken, wat in de oorlogstijd veelvuldig voorkwam. Hij was niet meer in staat geweest om deze veilig te stellen. Ook schreef hij dat hij rekende op zijn volgelingen, dat zij de kerk zouden onderhouden en deze plek altijd zouden zien als een toevluchtsoord, een ruimte voor bezinning en een plaats om steun te zoeken. Deze woorden klonken als een afscheid. Had de pastoor zijn eigen lot voorzien?

De rest van de brief was door de haast van de schrijver slecht te lezen; door het vouwen van het papier was de inkt doorgelopen en waren de laatste woorden vervaagd. Echter, bovenaan de brief naast het beeldmerk van de kerk, stond in sierlijke letters de datum.

12 mei 1940.

Nadien werd bekend dat de pastoor de dag van de bezetting was meegenomen naar Duitsland en hij daar twee dagen later tezamen met meerdere heiligen was omgebracht. De inwoners van Leeze waren vol ongeloof. In de oorlog hadden zij al teveel

gezien. Teveel leed moeten meemaken. De dood van een heilige was voor hen van een ander kaliber. Velen waren huiverig om de kerk weer binnen te gaan. Zij vonden dat er iets onheilspellends vanuit ging. Er kwam een nieuwe pastoor die naar de mensen thuis ging en hen herinnerde aan de woorden uit de brief van de pastoor. Mede door zijn innemendheid zag hij langzaam de kerk weer vol stromen.

Pas enige tijd later zat de burgemeester op zijn kantoor een poos naar een brief in zijn hand te staren. Hij had al vier keer gelezen wat daar stond. Uit het raam van zijn kantoor op de benedenverdieping van de burgemeesterswoning keek hij uit op de kerktoren. Hij was opgestaan en had zijn vrouw geroepen die buiten in de tuin de was ophing. Samen keken ze nog eens naar de brief en ook zijn vrouw was nu opgevallen wat eigenlijk al veel eerder bekend was. In de brief, die hij via de overheid had ontvangen, stonden de gegevens van de verblijfplaats van de pastoor in Duitsland en, en hier ging het dus om, de datum en tijd van zijn overlijden. Hij was omgebracht op 14 mei om klokslag twaalf uur. Het moment dat de kerkklokken staakten.

Dit bizarre feit had vervolgens wekenlang de regionale bladen gevuld. Allerlei achtergrondinformatie over kerkklokken, executies van heiligen, enzovoorts, kwam aan bod. Vele jaren waren de inwoners van Leeze onder de indruk gebleven van de zwiigende klokken, waardoor zij de herinnering levend hielden aan de oude pastoor. Ook de nieuwe pastoor durfde niet te opperen om naar de klokken te kijken. Het was voor veel, met name oudere, inwoners een te gevoelig onderwerp.

Totdat op den duur de generaties wisselden en enkelen bij het oude verhaal een kanttekening plaatsten. Zou het juist niet mooi zijn om ter eren van de omgekomen pastoor de kerkklokken te laten luiden als in vroegere tijden? Het idee kreeg steeds meer bijval en zo werd het uiteindelijk een dorpsproject met acties en wedstrijdjes om geld in te zamelen voor de reparatie van de kerkklokken.

Het vervolg was bekend. En niet alleen Sjors, maar ook vele andere dorpsbewoners beweerden stellig dat de geest van de pastoor ervoor zorgde dat de klokken voor altijd bleven zwijgen. De gasten van het dorpscafé gingen nooit verder zonder nog een blik te werpen op die toch wel heel bijzondere kerktoren.

De kerk in Leeze was, zoals in veel kleine plaatsen, het middelpunt van het dorpje. Het kerkplein grensde aan de dorpsstraat en langs de rand zaten de meeste winkels en het cafeetje van Sjors. Het was een charmant pleintje omzoomd door rijen statige beuken. Een wit houten hek kenmerkte de grens van het pleintje. Aan de andere kant liep een wandelpad met langs de zijkanten grasstroken afgewisseld met bloembakken. Naar gelang de tijd van het jaar werden die bakken gevuld met vrolijke bloeiers die heerlijk geurden en je zintuigen prikkelden.

Vanaf het terras van het café van Sjors keek je er mooi op uit. Naast Sjors zat de plaatselijke bakker en de groenteboer en als je de hoek om liep kwam je in de Akerstraat waar nog een paar winkels onderdak hadden. Ook de kleine supermarkt bevond zich daar. De slager en bloemist zaten aan de andere kant van het plein. Twee straten verderop vond je het politiebureau van Leeze, dat ook de plaatsen Hoeven en Maarze onder zijn hoede had.

Voor de dagelijkse boodschappen konden de bewoners van Leeze prima in eigen plaats terecht; voor overige inkopen waren ze aangewezen op het grotere Delingen, dat op een kilometer of acht van Leeze lag.

In tegenstelling tot het kleine landelijke dorp was Delingen een stad geworden. Er was een nieuw station aangelegd en steeds meer bedrijven vestigden zich in de middelgrote Overijsselse plaats.

Veel oudere inwoners van Leeze kwamen weinig buiten hun eigen dorpje. Hier was de tijd echt een beetje stil blijven staan. Natuurlijk had het digitale tijdperk ook hier zijn intrede gedaan,

maar met name de ouderen leefden nog grotendeels zoals de generatie voor hen.

Zo niet Dana. Met in haar ene hand haar mobieltje en in de andere haar werktas stapte ze uit haar auto en duwde met haar heup de deur dicht. Ze klemde haar tas onder haar arm en pakte haar laarzen uit de achterbak. Terwijl ze die aantrok pakte ze de sleutel tussen haar tanden uit. Terwijl de auto op slot klikte stopte ze de sleutels in haar broekzak en pakte haar tas weer in de hand, ondertussen stevig de pas er in en pratend in haar telefoon.

‘Ik heb eerst nog twee huisbezoeken en ga dan terug naar de praktijk.’ Dana keek op haar horloge.

‘Rond half twaalf kun je wel even langskomen met eh...Juist, met Kazan.’ *Die namen van die honden altijd, ze kon ze echt niet onthouden!*

‘Oké, tot straks.’ Ze drukte het gesprek weg en keek op het scherm. Berichtje van Bobby. Ha, dat werd tijd! Haar bruine ogen lazen vluchtig wat er stond. Bobby leek soms van de aardbodem verdwenen, liet gerust weken niets horen. Maar ergens was dat wel oké. Dana kende haar vriendin inmiddels precies en wist dat ze het vaak ontzettend druk had. Maar als ze tijd had, informeerde ze altijd hoe het met Dana ging en stuurden ze elkaar over en weer gekke foto’s of gewoon wat slappe klets. Wanneer ze thuis was spraken ze elkaar regelmatig. Dana klapte haar telefoon dicht en stopte hem in haar tas.

Nu waren er andere zaken die haar aandacht nodig hadden.

Ze duwde tegen het hek en keek om zich heen.

2

‘Nog vier, dokter.’ Dana hief haar hand als reactie. Ze was bezig met de wekelijkse entingen op de boerderij van de Veenstra’s. Boer Veenstra kwam naast haar staan. Met zijn handen in de zakken van zijn overall knikte hij goedkeurend.

‘De meiden kunnen er weer tegen’, zei hij, volledig in de ban van zijn veestapel. Andere onderwerpen dan zijn dieren waren voor Dorus Veenstra altijd van korte duur. Hij had overal wel zijn mening over, jazeker, maar lang hoefde hij er niet over na te denken. Het was linksaf, of rechtsaf. En dat was dat. Geen oeverloze discussies, geen lange overpeinzingen of complete uiteenzettingen. Gewoon links of rechts. That’s it. En hij had er altijd vrede mee, zo leek het.

Fijn, als je zo kunt leven. Dana werd af en toe gek van zichzelf met haar gepeins. Het onderwerp maakte niet eens zoveel uit; de armoede in de derde wereld, de onvrede die er heerste rondom de basisschool, het feit of ze wel of geen geurtje op moest doen, wel of geen sjaal om, wel of geen... Eigenlijk was het een beetje een vrouwending, waarschijnlijk, al dat gepeiker.

Ze moest Bobby eens vragen of zij dat ook had. Waarschijnlijk niet. Bobby stond midden in het leven en zwierde daar op geheel eigen wijze in rond. Gekke Bobby. Ze moest ze vanavond eens bellen. Van Bobby werd ze altijd vrolijk, die had altijd wel wat meegemaakt. Echt, je kon het zo gek niet bedenken.

‘Onze Bertha III is zo zwaar, daar moet je nog maar even naar kijken.’ Voilà, boer Veenstra haalde Dana terug in de werkelijkheid.

Dana stopte de spullen van de enting in haar koffer en sloot deze.

Samen liepen ze door de stallen. De indringende geur van de koeien hing hier sterk in de lucht, ietwat afgezwakt door de geur van het verse hooi dat in de voerhekken lag. Dana volgde boer Veenstra naar de loopstal waar de drachtige Bertha III zich om niets anders leek te bekommeren dan het verse hooi dat voor haar lag. Schurkend liet ze Dana toe in haar box. Ze was inderdaad erg zwaar en Dana zag al snel dat het kalf niet goed lag. Ze voelde aan de buik van de koe, maar Bertha III was niet van plan om zich van haar maaltje af te laten houden en duwde Dana stevig opzij.

‘Kracht heeft ze genoeg, dus wat dat betreft kan ze een zwaardere bevalling waarschijnlijk wel goed aan.’ Dana stapte terug en keek naar Dorus Veenstra. Deze keek bezorgd. Hoe rauw en kortaf hij ook was, je moest niet aan zijn koeien komen. Dan was hij net een overbezorgde vader. Geweldig. Dana kon alleen maar respect opbrengen voor mensen die zo met hun vee omgingen. ‘Ik zal volgende week proberen of ik het kalf kan draaien’ zei ze, ‘maar misschien is het niet nodig. Het heeft nog ruimte om zelf te draaien, laten we dat eerst afwachten.’ Boer Veenstra leek enigszins gerustgesteld. Hij klopte op de flank van het beest en controleerde gelijk het rooster van de mestput.

Ze liepen langs de overige drachtige koeien en Dana zag dat daar geen bijzonderheden waren. Boer Veenstra tikte met zijn klompen tegen de deurpost en liep voor Dana uit naar buiten. Terwijl ze over het erf liepen, bromde hij:

‘De vrouw heeft de koffie klaar.’ Dana glimlachte. Ergens mocht ze boer Veenstra en zijn vrouw Biny wel. Hij, een grote, sterke vent, gehard door het zware boerenleven en zij, zorgzaam en stil. Altijd bezig. Wanneer Dana in de keuken bij de Veenstra’s aan een kopje koffie zat, bleven de handen van Biny Veenstra altijd bezig. Met aardappelen schillen, boontjes doppen of wat dan ook. Zij was van de generatie die de gewoonte had altijd aan het werk te zijn. Zo ook deze keer. Dana liet zich op een keukenstoel zakken terwijl Biny haar handen afveegde aan

haar schort en de koffie in schonk. Met een zware hoest schoof ook Dorus aan de tafel en veegde met een smoezelige hand over zijn kale hoofd nadat hij zijn pet had afgezet. Hij keek Dana ineens aan op een manier die haar het gevoel gaf op haar hoede te zijn. De sfeer was anders dan daarnet in de stallen. Ze merkte dat hij zat te broeden op een moment om een bepaald onderwerp aan te snijden. Dana verschoof ongemakkelijk op haar stoel. Hij kuchte nog eens.

‘Ik zag je laatst met die Maes zitten.’ Aha. Daar had je het al. Het klonk niet als iets positiefs. Toen Dorus “Maes” zei, vertrok hij zijn mond alsof hij aan iets vies dacht. Dana verwachtte al dat dit een keer zou komen. Tenminste, ze was erop voorbereid dat hij - zoals diverse boeren - het heikele onderwerp zou aansnijden dat hen allen zo bezig hield. De nieuwe milieueisen en de aanpassingen die hij moest uitvoeren op zijn boerderij. De overheid hield hen steeds korter en het aantal regels dat was toegevoegd in de loop der jaren was met name voor de oudere boeren niet meer bij te houden. Toch waren ze noodzakelijk. En Dana stond achter die regels.

Al kon ze de houding van de boeren wel enigszins begrijpen. Enigszins. Want het welzijn van de dieren stond voor haar bovenaan. En op sommige boerderijen viel daar nog wat aan te verbeteren. Ze noemde geen namen. De boeren wisten natuurlijk wel dat zij precies zag wie er nog welke aanpassingen moest doen. Dus verwachtte ze al dat ook Dorus Veenstra hierover zou beginnen. En over de vergadering van laatst. Dat hij meteen Job Maes naar voren bracht had ze niet voorvoeld.

Job had de vergadering geleid, vanuit zijn functie als controleur. Hij was goed op de hoogte van alle aanpassingen en doordat hij ook eigenaar was van een melkveehouderij leek het de inspecteurs een goed plan om Job als “tussenpersoon” te laten fungeren. In de ogen van de meeste boeren zat hij echter volledig aan de kant van de overheid. Daarnaast werkte Job op zijn bedrijf volledig biologisch, ook niet erg populair bij de overige

melkveehouders. Dus ze hadden niet zo'n hoge pet van hem op. Maar Dana wel. Ze vond zijn manier van bedrijfsvoering erg interessant en Job zelf....Nou ja, hij was een leuke vent. Ze kwamen nooit gespreksstof tekort. Maar dat wilde ze natuurlijk niet aan Dorus Veenstra laten merken. Hoe onverwacht de opmerking ook kwam, ze wist zich goed te houden. Terwijl Dorus peinzend door zijn grijze baardje streek, wachtend op haar reactie, rechtte ze haar rug en hoorde zichzelf zeggen:

‘Job Maes is een kennis van Oscar. Ik heb met hem wat over koetjes en kalfjes zitten kletsen.’

Oscar Steenhoven was een van de plaatselijke agenten en de ex-vriend van Dana. Ze gingen goed met elkaar om. Met haar gezicht in een onschuldige plooi dronk ze het restje koffie uit haar kopje. Het klonk in haar oren niet erg overtuigend, maar in haar ooghoek zag ze de opluchting op het gezicht van Biny Veenstra. Deze liet zachtjes een zucht ontsnappen en keek haar man triomfantelijk aan. Met zo'n blik die vrouwen wel vaker hadden, zo van: Ik zei het toch?

Blijkbaar was het onderwerp al eerder hier op tafel gekomen. Dana was ervan overtuigd dat Biny Veenstra - al niet zo'n roddelaarster - het voor haar had opgenomen en haar man had gesust met het idee om het de veearts zelf voor te leggen. Zij zou niet geloven dat Dana samenspande met de overheid. Voor haar was de kous blijkbaar af. Ze stond op.

‘Nog koffie?’

‘Ja graag’, zei Dana met een glimlach, en hield haar kopje omhoog. Toen ze haar blik verschoof naar het gezicht van Dorus Veenstra zag ze dat hij niet zo makkelijk te misleiden was als zijn vrouw. Dit kreeg waarschijnlijk nog wel een staartje.

Biny Veenstra keek door het raam van de keuken en zag de veearts wegrijden in haar terreinwagen.

‘Je moet ermee stoppen, Dorus.’ Dorus Veenstra reageerde niet. Biny draaide zich om en keek hem aan. ‘Die ouwe Toon vertrouw ik voor geen meter. Er komt alleen maar narigheid van, dat zeg ik je.’

Dorus bleef strak naar de tafel kijken, zijn neus in zijn mok koffie. Biny Veenstra zuchtte. Haar man kon zo koppig zijn. ‘Dorus, alsjeblijft!’

‘Welnee mens, laat het nou maar aan mij over.’ Hij stond op en liep naar de deur. ‘Daar komt Meta aan.’ Hij knikte richting het erf en verliet de keuken. Ze hoorde hem in zijn klompen stappen en de buitendeur viel achter hem dicht. Biny Veenstra zuchtte nog eens. Ze moest het onderwerp laten rusten. Maar klaar was ze er nog niet mee. Haar zware gevoel maakte echter plaats voor vreugde zodra ze de opgewonden stemmetjes hoorde van de kinderen van Meta. De dochter van haar zus had haar, tante Biny, gevraagd om twee keer in de week op te passen. En dat deed ze met veel liefde. Vroeger had ze gedroomd van een eigen gezinnetje. Nadat ze met Dorus was getrouwd regen de jaren zich aaneen terwijl ze tevergeefs wachtte op een zwangerschap. Ze hadden een goed leven en waren druk met de dieren, maar altijd bleef dat onuitgesproken verlangen. Ze moest uiteindelijk accepteren dat ze dat geluk niet zou ervaren. Ook later, toen haar zussen kleinkinderen kregen, stak het oude verdriet weer de kop op. Dus de zorg voor haar ‘oppaskindjes’ was een zeer welkom alternatief. Ook al was Meta niet haar favoriete nichtje - ze gedroeg zich vaak uit de hoogte en liet geen kans voorbijgaan om over andere mensen te roddelen – de kleintjes hadden Biny’s hart gestolen.

En niet alleen het hare.

Dorus kon weleens mopperen dat ze in de weg liepen, maar Biny had hem regelmatig gadegeslagen terwijl hij de kleintjes meenam naar de kalfjes. Van die oude brompot was dan weinig meer over.

‘Oma Biny!’ Twee paar twinkelende oogjes keken haar stralend aan terwijl ze met hun laarsjes aan binnenstormden.

‘Kijk eens wat ik heb!’ De oudste van de twee hield een grote veer vast.

‘Ikke ook! Ikke ook!’ riep de kleinste al springend. Haar wangetjes waren rood van opwinding.

‘We gaan zo eens kijken of we voor jou ook zo’n mooie kunnen vinden. En misschien hebben de kippen wel eieren gelegd.’ Biny Veenstra aaide de kleintjes over hun bol en lachte toen de kinderen nog harder riepen dat ze eieren wilden rapen. Voor even vergat ze haar zorgen.

3

Op haar gemak reed Dana over de Vlietbaan richting Delingen. Het was maandagmiddag. De zon stond hoog aan de hemel en legde de velden in een zee van licht. De koeien en schapen stonden rustig te grazen. Enkele lagen verderop lui tegen elkaar aan in de luwte van een oude eik. Boven de uitgestrekte velden scheerde een blauwe reiger en vonden een paar kieviten elkaar in een rituele dans. Hun kenmerkende gezang klonk tot ver over de weilanden door. Boven de slootjes zwermde de muggen, afgewisseld met bijen en hommels die zich graag tegoed deden aan de boterbloemen die in grote getalen ontsprongen aan de waterkant.

Dana vond het heerlijk om tussen de velden te rijden. Ze had haar raampje omlaag gedaan en snoof de geuren op van kruidige

bloeiers, vers gemaaid gras en koeienmest. Een super-combinatie! Misschien was ze boerin geworden als ze haar opleiding voor dierenarts niet had gevolgd. Ze hield van deze omgeving. Het was zo vredig. Nou ja, meestal.

Dana fronste haar wenkbrauwen nu ze terugdacht aan de vergadering van twee weken geleden die georganiseerd was door de regionale uitvoeringsdienst, gericht op het nieuwe veeteeltbeleid. Alle agrariërs uit de omgeving waren gekomen om te horen wat er voor veranderingen op stapel stonden de komende jaren. Door de invoering van nieuwe wetten en regels in de landbouw- en veeteeltsector moesten een aantal van hen de nodige aanpassingen doen op hun bedrijf.

Sommige zaken speelden nog niet direct; de boerenbedrijven konden de investering voor deze aanpassingen verspreiden over een paar jaar. Duidelijk werd dat eind van dit jaar controles zouden plaatsvinden die gericht waren op de nieuwe milieueisen en die dus wel per direct aanpassingen vereisten.

Tenminste, voor degenen die dat nog niet geregeld hadden. Het was namelijk een onderwerp dat al vaker op de agenda had gestaan bij de regering, maar door de ingewikkelde procedures en onderzoeken waren er inmiddels een paar jaar verstreken voordat de regels werden ingevoerd. Een aantal ambitieuze en vooruitstrevende landbouw- en veeteeltbedrijven hadden daar bij hun laatste verbouwing al rekening mee gehouden. Zij voldeden momenteel aan alle nieuwe eisen. Maar met name de boeren uit het dorp van Dana waren nog niet zover. En aan hun reacties op de vergadering te merken waren ze dat misschien nooit.

Sommige van hen waren flink uit hun slof geschoten. Met kloppende aderen in zijn hals en ogen die vuur schoten was er zelfs een bij die met dreigende vinger de voorzitter toeriep dat

‘ze die maffiapraktijken maar ergens anders moesten uitvoeren maar niet hier in Leeze! Niet zolang ik leef!’ Een paar anderen vielen hem instemmend bij.

Naderhand, terwijl Marijke en Rien in het buurthuis koffie en thee serveerden zodat alle aanwezigen konden bijkomen van een bewogen avond, gonsde het nog een poosje voort over de beslissingen die genomen werden vanachter een bureau op een duur kantoor.

Voor Dana was het een situatie waar ze voorzichtig mee om moest gaan. De nieuwe eisen waren voor mens en dier een verbetering en dat juichte Dana zeker toe. Ondertussen moest ze niet vergeten dat de agrariërs die fel van leer trokken bij dit onderwerp wel haar klanten waren. Ze probeerde dus objectief te blijven als de discussie oplaaide.

Wanneer ze op huisbezoek was op een boerderij en de betreffende agrariër het onderwerp ter sprake bracht, dan bleef ze meestal wat op de vlakte en liet de man zijn verhaal doen. Zwijgend luisteren kwam vaak over als goedkeuring en zo liet ze het maar. Ze kon het zich niet permitteren haar eigen mening te verkondigen. Ook al stond die soms loodrecht tegenover de mening van de boer. Sommige agrariërs hadden het idee dat ze van hogerhand alleen maar dwarsgezet werden.

En aan controleurs hadden ze helemaal een broertje dood.

Ze moest dus een beetje voorzichtig zijn. Dorus Veenstra had duidelijk laten merken dat hij Dana wat dat betreft niet helemaal vertrouwde. Hij dacht zeker dat ze met Job onder een hoedje speelde! Voorlopig had ze hem gesust, maar het was goed mogelijk dat hij er achter kwam dat Job en Oscar helemaal geen vrienden waren. In dit dorp werd er zo gekletst, dus die kans zat er dik in. Voor het zover was bedacht ze wel iets anders.

Ze had met Dorus Veenstra nog nagepraat over de milieueisen. Dit keer was ze er zelf over begonnen, zo verdween het onderwerp Job Maes naar de achtergrond. Dorus Veenstra had meteen kans gezien om nog eens flink zijn ongenoegen te spuien over de gemeentelijke restricties. Hij was niet zo erg als die oude Toon van Dijk, een van de weinige boeren met een ouderwetse

grupstal, maar ook boer Dorus hield zijn poot stijf en zette zich af tegen al die vernieuwingen.

Op zo'n moment kon hij behoorlijk fel zijn en was er van de zachtaardige man die zijn koeien altijd zien weinig over. Zijn vrouw Biny drementelde nerveus op en neer; ze leek zich te schamen voor het gedrag van haar man.

Terwijl Dana de tweede rotonde overstak schoten haar gedachten terug naar de vergadering.

Voor Job was het geen gemakkelijke avond. Dana glimlachte in zichzelf. Ze had hem diverse keren gadegeslagen terwijl hij probeerde een acceptabel antwoord te geven op de bijtende vragen van het publiek. Hem was een soort dubbelrol toebedeeld. Hij was een van hen. Hoe je het ook bekeek, zijn melkveebedrijf trof dezelfde maatregelen als alle andere boeren.

Alleen werkte Job van begin af aan op een andere manier. Een manier die beter aansloot bij de huidige gedachtegang in de maatschappij en de regering. Waardoor hij momenteel geen grote aanpassingen hoefde te doen om mee te kunnen volgen de nieuwe normen.

Die moderne aanpak maakte Job niet echt populair bij zijn collega's in de omgeving. De mensen in deze streek waren wat minder vooruitstrevend. Oké, enkelen konden het waarderen en waren oprecht geïnteresseerd in zijn bedrijf. De meesten keken toch een beetje argwanend tegen zijn bedrijf aan. En dan was hij ook nog controleur! Dat maakte hem helemaal niet geliefd.

Job vertelde haar dat hij het juist prettig vond om als controleur werkzaam te zijn. Ze vroeg hem ernaar, puur uit nieuwsgierigheid. Wat beweegt een agrariër om zijn collega's te gaan controleren? Maar zo moest Dana het niet zien, reageerde hij direct.

'Het zijn geen spionagepraktijken', riep hij lachend. Hij vond het prettig om op de hoogte te zijn van alle normen en zaken die speelden in de agrarische sector. Daar deed hij op zijn eigen

bedrijf zijn voordeel mee en tegelijkertijd adviseerde hij zijn collega's. Hij vond dat contact met de diverse collega-boeren wel prettig. Alleen dachten sommigen daar anders over. Het was natuurlijk een wat vreemde situatie, maar Job zag dat niet zo.

Dana grinnikte. Job was daar wel naïef in. Of hij trok zich er gewoon niks van aan. Dat vond ze eigenlijk ook wel in zijn straatje. Toen hij zijn melkveebedrijf begon had hij zich ook niets van al het commentaar aangetrokken. En momenteel had hij toch een mooi bestand met 95 koeien en kwam de melkwagen regelmatig bij hem aan. De vraag naar biologische melk nam gestaag toe. En aangezien het aanbod nog niet zo groot was, had Job werk genoeg.

‘Maar wie controleert jou dan?’ had Dana gevraagd.

Ze zaten in het café tegenover elkaar, per toeval eigenlijk, ze zag Job aan de bar zitten toen ze binnenkwam. Hij bood haar meteen een drankje aan en toen het wat drukker werd zochten ze een rustig tafeltje op, omdat ze elkaar bijna niet konden verstaan boven de muziek uit. Sjors had achter de bar zijn muziekcomputer voluit gezet na aandringen van een groepje jongeren, die swingend op de klanken van de nieuwe nr.1 de grootste lol hadden. Logisch dat Sjors zijn best deed; de laatste tijd gingen steeds meer groepen jongeren op stap in de stad. Hij wilde zijn kroegje warm houden voor de jeugd en daarbij, niet in de laatste plaats, was hij apetrots op zijn nieuwe muzieksysteem.

Job had Dana aangekeken voor hij antwoord gaf. Ze hoopte dat hij niet het idee had dat ze hem wantrouwde, integendeel. Dana was erg gecharmeerd van de manier waarop Job zijn bedrijf runde. Maar dat wist hij wel. Ze had hem tijdens een van haar bezoeken de oren van het hoofd gevraagd. Dana ontspande zich en leunde achterover. Ze keek hem een beetje uitdagend aan. Zo was haar vraag bedoeld. Als uitdaging. Job leunde glimlachend naar voren en zei haar terwijl hij haar recht in haar ogen keek:

‘Vraag je je af of ik wel een eerlijk spelletje speel, Dana Rozenburg?’ Zo. Die zag ze niet aankomen. Vooral de manier

waarop Job keek bracht haar uit haar evenwicht en ze kreeg een kleur waar een kreeft jaloers op zou zijn. Job lag in een deuk. Een paar mensen keken naar hen om te zien wat er zo grappig was. ‘Haha, je zou je gezicht moeten zien!’ Hij keek geamuseerd naar Dana met een glimlach van oor tot oor. Dana wist even niet waar ze moest kijken, maar lachte al snel mee.

‘Je zit me gewoon te stangen!’ riep ze uit, waarop Job nog harder moest lachen.

‘Sorry, ik kon het niet laten’, verontschuldigde hij zich terwijl hij met pretoogjes naar Dana keek. Ook al had ze er een beetje om gevraagd, ze wist niet goed raad met haar houding. ‘Een collega uit een andere regio komt bij me langs voor de controles.’ Job trok alweer een serieus gezicht.

‘Ja, zoiets verwachtte ik al hoor’, zei Dana terug, nog steeds niet helemaal op haar gemak. Hij merkte het en keek haar weer geamuseerd aan. Verdorie, het was niets voor haar om zich zo in een hoekje gedreven te voelen. Ze stond regelmatig tegenover eigenwijze of lompe boeren en dan liet ze zich ook niet uit het veld slaan. Ze stond eigenlijk altijd haar mannetje. Maar Job Maes had haar op haar nummer gezet.

‘Ik zal nog een rondje halen’ zei hij, ‘om het goed te maken.’ Hij knipoogde. Ze keek hem quasi vernietigend aan, maar kon haar glimlach niet inhouden.

‘Oké.’

Terwijl Job naar de bar liep keek ze om zich heen en pas toen zag ze in de andere hoek Dorus Veenstra en Toon van Dijk zitten. Ze had hen toegeknikt, als herkenning. Dorus Veenstra knikte kort terug, meer als een boer die kiespijn heeft. Toon van Dijk gunde haar slechts een afkeurende blik. Ze draaiden zich meteen weer om. Het was duidelijk dat ze hadden gezien met wie ze hier zat, en dat waardeerden ze niet. Jammer dan, dacht Dana. Ze had twee glaasjes wijn op en dat maakte haar een beetje onverschillig. Ze dronk zelden, meestal moest ze stand-by blijven voor noodoproepen. Job kwam terug met nog een wijntje

voor haar en een biertje voor hemzelf. Ze voelde dat ze het hierbij moest laten. Dit was haar tax.

Ze hadden nog even gezellig gekletst, het ongemakkelijke gevoel was verdwenen. Job vroeg haar geïnteresseerd naar de praktijk, en zoals altijd wanneer dat ter sprake kwam, vertelde ze enthousiast over haar werk. Ze wilde eigenlijk nog wat langer blijven, ze zag uit haar ooghoek dat de oude boeren inmiddels waren vertrokken en dat ontspande haar. Maar ze moest de volgende dag vroeg op en Dana had haar slaap hard nodig. Wat spijtig was ze opgestaan.

Later, toen ze in bed lag, dacht ze terug aan de avond en haalde ze zich zelfs in haar hoofd dat Job haar wel heel indringend had aangekeken. Hij was leuk om te zien, absoluut, dat zag iedere vrouw. Maar ze maakte zich geen illusies. Job had een paar jaar een relatie gehad met Wietske Bakker, een ontzettend mooie meid uit het dorp. Waarom die relatie was beëindigd wist Dana niet, wel dat zijzelf absoluut niet kon tippen aan de charmes van Wietske.

Nu ze terugdacht aan haar gedachten van die nacht, schaamde ze zich een beetje. Waarschijnlijk was het de wijn waardoor ze zich zo had gevoeld. Ze kwam in de week erna bij Job op de boerderij en het contact was gewoon weer puur zakelijk. Vriendelijk, maar zakelijk. En dat was beter. Dan stond ze tenminste op de plek die ze het prettigst vond; met beide benen op de grond. Of in de stront, zoals ze in zichzelf weleens grapte.

Dana draaide de auto de parkeerplaats op bij het winkelcentrum en was met haar gedachten weer terug bij het nu. Ze vond het niet nodig om Leonie in te lichten over het feit dat ze zomaar boodschappen ging doen. Ze voelde zich er ongemakkelijk bij als ze onder werktijd iets voor zichzelf deed. Maar er waren voor haar geen vaste werktijden. Een dier werd niet in kantoortijd ziek, tussen negen en vijf. Dus het was haar

goed recht om af en toe iets tussendoor te plannen. Wie weet wat er vanavond of vannacht weer was. Toch bleef het dubbel.

Alleen had ze nu een goede reden. Bobby kwam deze week thuis! Ze kreeg gisteren een mailtje van haar vanuit Londen. Bobby vloog overmorgen terug naar huis en wilde dan vrijdag met Dana gaan eten om ‘weer helemaal bij te kletsen!’ zo mailde ze. Dana bedacht op tijd dat Bobby jarig was deze week, en dus moest ze een cadeautje gaan kopen. Kon ze gelijk wat nieuws kopen voor zichzelf, want ze voelde de blik van Bobby wanneer ze in haar oude kloffie kwam aanzetten. ‘Meid, je doet je zelf tekort’ zei ze dan.

‘Je hebt zo’n mooi figuurtje en dan ga je het helemaal verstoppen.’ Het was zo. Dat verstoppen dan. Het liefst droeg Dana een oude spijkerbroek met een sweater erop. Klaar. Dat zat gewoon het lekkerst. Als ze Bobby dan zag in een of ander nieuw designer jurkje of heerlijke creatie zoals alleen Bobby kon bedenken, dan wilde ze dat ze zelf wat meer smaak had en er zo bij kon lopen. Maar het zat gewoon niet in haar.

Ze stapte een parfumerie binnen, eerst maar dat cadeautje voor Bobby, dat was makkelijker. Bobby was gek op geurtjes en daar had Dana wel een neus voor; lekkere geurtjes.

Een verkoopster met een perfect opgemaakt gezicht en dito kapsel, kwam aangelopen. Dana baalde dat ze was vergeten in de spiegel te kijken toen ze thuis vertrok. Maar de professionele verkoopster gaf geen blijk van afkeuring of wat dan ook en vroeg vriendelijk of ze haar kon helpen.

Ze liepen gezamenlijk naar de damesgeuren en de volgende minuten snoof Dana aan de diverse strookjes die de verkoopster bespoot met parfum. Er waren twee lekkere bij, die hield ze even apart, maar op het moment dat de verkoopster haar het volgende strookje voorhield vormde zich een frons in Dana’s voorhoofd. Ze verstrakte. Een ijskoude rilling kroop langzaam over haar rug naar boven. Happend naar adem greep ze met haar hand het winkelrek vast.

Dana wist niet meer hoe ze was thuisgekomen. Ze zat nu op de bank met haar knieën opgetrokken. Haar armen hield ze er strak omheen. Samson krioelde al kopjes gevend om haar heen, maar ze merkte het niet. Haar blik stond strak gericht op de vloer, ze was volledig in gedachten. *Dit is al eens eerder gebeurd.*

Op het moment dat ze in die parfumerie stond, realiseerde ze zich dat niet eens. Nadat de verkoopster een paar keer had gezegd: ‘mevrouw, gaat alles goed met u?’ was ze plotseling “wakker geschud” en mompelde ze met een lijkleek gezicht dat het wel ging. Ze was zelfs nog in staat een van de geurtjes af te rekenen bij de kassa en te laten inpakken.

‘Ja , het is voor een cadeautje’ had ze als op de automatische piloot geantwoord waarbij ze de onderzoekende blikken van de verkoopster liet voor wat ze waren. Als verdoofd liep ze naar haar auto. De kleding die ze van plan was te gaan kopen, vergat ze volledig.

Terwijl ze terug reed naar Leeze belde ze in de auto Leonie met het verzoek de afspraken van die middag te verzetten. Dringende gevallen konden doorverwezen worden naar haar collega in Delingen. Maar Leonie meldde dat de lopende afspraken van die dag alleen wat routineklussen waren. Ze zou de mensen bellen en overleggen wanneer zij in de loop van de week alsnog konden komen. Zou morgen oké zijn?

‘Ja, morgen is prima’ had Dana geantwoord.

‘Voel je je wel goed, Dana?’ vroeg Leonie voorzichtig.

‘Ja, het gaat wel. Ik ben een beetje griepiger’ loog Dana.

‘Vanavond vroeg onder de wol, dan kan ik er morgen weer tegenaan.’ Ze kreeg het zelfs voor elkaar dit op een overtuigende

manier te zeggen. Zodra ze thuiskwam had ze de deur achter zich op slot gedaan, nog eens gecheckt of dat deze goed op slot zat, en liep ze meteen naar haar slaapkamer. Ze kleedde zich uit en ging onder de warme douche staan totdat ze eindelijk stopte met bibberen.

Dat was begonnen zodra ze de winkel verliet en heel de weg terug naar huis zat ze bibberend achter het stuur. Niets zag ze meer van het mooie ontluikende landschap om haar heen. Niets van haar vrolijke, onbezorgde humeur van die ochtend was ook maar in de verste verte aanwezig. Als een zombie zat ze de hele weg achter het stuur. Haar gedachten waren tijdelijk uitgeschakeld, alsof ze droomde, er niet helemaal bij was. Alsof ze het wilde wegdrukken, tot dat ze veilig en wel in haar eigen huis terug was.

En daar, nadat ze zich rustig had afgedroogd, iets makkelijk had aangeschoten en in haar pantoffels was gestapt, kwam het zo plotseling in haar geheugen binnen dat ze schrok van zichzelf en zich langzaam op het bed liet zakken. *Dit was al eerder gebeurd.*

Haar slaapkamer was een heerlijke, serene ruimte vol licht, en toch ook heel knus. Hier voelde ze zich het meest op haar gemak. Dit was haar favoriete plekje in huis. Het was alsof ze hier moest zijn om de herinnering terug te laten komen. Alsof ze hier pas tot zichzelf kon komen. Lange tijd had ze op haar bed gezeten. Nog redelijk uit het veld geslagen. Niet zozeer door wat er gebeurd was, want in feite was er helemaal niets gebeurd. Maar vanwege het feit dat ze zo van slag raakte. Hoe was dat mogelijk?

Nu ze beneden op de bank zat, twee koppen thee later en eindelijk bewust van de kat naast haar die z'n stinkende best deed om haar aandacht te vangen, probeerde ze haar gedachten op een rijtje te zetten. Max lag verderop, op zijn favoriete plekje, bovenop het antiekblauwe Chinese ladekastje. Hij keek haar achterdochtig aan. Zo verschillend van zijn broer. Die leek nooit genoeg aandacht te hebben.